

Protokoll fört vid det femtiosjunde sammanträdet med styrelsen för Stiftelsen för Strategisk Forskning den 9 – 10 april 2003

Mötet genomfördes på Hotel Hilton, Södermalmstorg, Stockholm.

Deltagande ledamöter

Laila Freivalds, ordförande

Per Andersson

Harry Frank fr o m § 4

Christer Karlsson, ej §§ 8, 10 och 11

Gudmund Larsson, § 4 - 11

Lennart Låftman

Karin Markides, fr o m § 4

Maria Masucci

Birgit Norinder

Maria Norrfalk ej §§ 9, 12 och 13

Eva Olsson, ej §§ 9 och 12

Helena Peilot

Hans Wolf-Watz

Deltagare från kansliet

Staffan Normark, VD

Björn Brandt, vice VD, sekr

Anders Sjölund, planeringschef

Olle Edqvist

Karl-Olov Fentorp

Inger Florin

Ingvar Isfeldt

Olof Lindgren

Birgitta Lundin

Lena-Kajsa Sidén

Inbjudna gäster

§ 5 Jan-Erik Söderhielm

§ 9 Håkan Eriksson

§ 12 Thomas Torvaldson

§ 15 Andras Gedeon

§ 1 Fastställande av dagordning

Den utsända dagordningen godkändes.

§ 2. Val av justerare, föregående mötes protokoll, adjungeringar

Helena Peilot utsågs att tillsammans med ordföranden justera protokollet från sammanträdet.

Protokoll från styrelsens femtiosjätte sammanträde hade sänts ut inför sammanträdet. Inga kommentarer förelåg.

Övriga deltagare i sammanträdet adjungerades enligt deltagarförteckning.

§ 3 Beslut fattade med stöd av delegation

En förteckning över beslut fattade med delegation hade sänts ut (bilaga 1).

Styrelsen *beslöt*

att med godkännande lägga anmälda beslut till handlingarna.

§ 4 Vetenskaplig kvalitet och strategisk relevans i stiftelsens ansökningshantering

I enlighet med styrelsens beslut genomfördes den 17 februari ett styrelseseminarium med ett 50-tal deltagare kring stiftelsens ansökningshantering. En redovisning av stiftelsens förutsättningar utgående från statsmaktsbeslut, stadga och styrelsebeslut samt hur dessa tillämpats i samband med aktuella utlysningar hade gjorts av konsulten Bertil Levin. Han hade också i sin, tillsammans med kallelsen utsända, slutrapport sammanfattat vissa av synpunkterna från seminariet.

Verkställande direktören har inför planeringen av utlysningen av strategiska centra hösten 2003 låtit utarbeta en promemoria (bilaga 2), där alternativa vägar att genomföra utlysningen skisseras. Han föreslår i första hand det alternativ som innebär utlysning av strategiska centra vartannat år inom vissa delområden av stiftelsens totala verksamhetsområde och i andra hand en totalutlysning vart fjärde eller vartannat år.

Styrelsen diskuterade erfarenheterna från seminariet och bedömde tidigare utlysningar som korrekt genomförda, väl dokumenterade och uppföljda genom seminarium och rapport men att stiftelsens förutsättningar och profil måste framgå ännu tydligare vid kontakter med forskare och andra berörda. De strategiska kriterierna måste ges stor vikt i planeringen av den kommande centrumutlysningen och kansliet bör utarbeta ett tentativt utlysningsunderlag i första hand motsvarande scenariot med en totalutlysning. En utlysningsgrupp bör därefter slutligt utforma ett förslag till fullständig utlysning inför styrelsebeslut senare under hösten 2003. Ev kan en kärna av personer som avses ingå i en sådan grupp inkallas tidigare i processen.

Styrelsen *beslöt*

att uppdra åt verkställande direktören att till styrelsens junisammanträde återkomma med ett första utkast till utlysningstext med en första skiss till de kriterier som bör användas vid utlysningen.

§ 5 Årsredovisning för budgetåret 2002

Stiftelsen skall i enlighet med stiftelselagen och stiftelsens stadga upprätta årsredovisning. Denna skall enligt stadgan (§ 13) bestå av resultaträkning och balansräkning samt en förvaltningsberättelse, som förutom sedvanliga uppgifter skall innehålla uppgifter om hur stiftelsens ändamål tillgodosetts under räkenskapsåret. Revisorsgruppen bestående av auktoriserade revisorn Jan-Erik Söderhielm, Ernst & Young, revisionschefen Staffan Nyström, RRV, riksmarskalk Gunnar Brodin och lagman Anders Iacobaeus har granskat stiftelsens förvaltning och årsredovisning. Jan-Erik Söderhielm presenterade revisionsberättelsen. En kassaflödesanalys och en revisorsrapport om massmediakritiken mot stiftelsen under 2002 distribuerades vid sammanträdet.

Räkenskapsgranskningen har visat att den interna kontrollen är god samt att årsredovisningen upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och därmed ger en rättvisande bild av stiftelsens resultat och ställning i enlighet med god redovisningssed i Sverige. Styrelseledamöterna har inte handlat i strid med stiftelselagen eller stiftelseförordnandet.

Styrelsen *beslöt*

att fastställa årsredovisningen för 2002 och när revisorerna lämnat sin rapport lägga den till handlingarna.

§ 6 Stiftelsens forskningskollegium

Verkställande direktören har, i enlighet med styrelsens beslut vid sammanträdet den 11 februari, dels berett ledande företrädare för ett antal forskningsfinansiärer, akademier och branschorgan möjlighet att föreslå namn till kollegiet, dels lagt ut inbjudan att nominera personer till kollegiet på stiftelsens hemsida. Utgående från föreslagna namn och den samlade erfarenheten från stiftelsens tidigare arbete, beredningsorgan och kansliets generella personkännedom presenterade verkställande direktören en lista på cirka 80 namn. Styrelsens ledamöter bereds tid att föreslå tillägg och ändringar och därefter kontaktas aktuella personer. En slutlig lista kommer att presenteras vid styrelsesammanträdet i juni.

Verkställande direktören betonade behovet av att åstadkomma både en bra representation från stiftelsens olika arbetsområden och olika miljöer och en god balans mellan män och kvinnor, där andelen kvinnor bör ökas i förhållande till den aktuella listan. Baserat på den lista som föreligger när styrelsen lämnat förslag till kompletteringar, väljer verkställande direktören ut de personer som i första hand bör tillfrågas för att ge kollegiet den storlek som bedöms rimlig.

Den av styrelsen fastställda reservdagen för sammanträde den 21 oktober reserveras för ett styrelseseminarium med deltagande av styrelsen och forskningskollegiets ledamöter.

Styrelsen *beslöt*

att uppdra åt verkställande direktören att tillfråga aktuella personer och till junisammanträdet utforma ett slutligt förslag till ledamöter för styrelsens slutliga godkännande.

§ 7 Framtidens forskningsledare (INGVAR-programmet)

Styrelsen beslöt vid sammanträdet den 11 februari 2003, § 4 dels att tillsätta programkommittéer för pågående program, dels att tillsätta utlysningssgrupper för nya program. Vid samma sammanträde beslöt styrelsen också att genomföra en ny utlysning av programmet "Framtidens forskningsledare (INGVAR)" (§ 6) och en utlysningssgrupp för programmet bör snarast tillsättas. Den referensgrupp som den 8 juni 2001, § 9 tillsattes för den pågående omgången av programmet bör i enlighet med de nya riktlinjerna omformas till en programkommitté med delvis förändrad sammansättning. Verkställande direktören presenterade förslag både till programkommitté för det pågående programmet och till utlysningssgrupp för den nya programomgången. Inga personer har vidtalats.

Styrelsen diskuterade principerna för utseende av personer i olika beredningsgrupper och enades om att riktlinjer fastställs av styrelsen, namn delges styrelsen som har möjlighet att uttrycka synpunkter samt att beslutet om att utse olika personer normalt delegeras till ordförande och verkställande direktör.

Styrelsen *beslöt*

att vid utseende av beredningsgrupper arbeta enligt ovan angivna principer, samt
att godkänna redovisade principer för utseende av utlysningssgrupp och programkommitté för programmet framtidens forskningsledare (INGVAR) samt delegera till ordförande och verkställande direktör att fastställa gruppernas sammansättning.

§ 8 Anslag till seniora elitforskare

I stiftelsens budgetplanering för 2003 har medel reserverats för individuella anslag, dels programmet för yngre forskare (INGVAR), dels ett nytt program för seniora forskare. Det senare riktar sig främst till framgångsrika väletablerade forskare med en önskan och beredskap att söka nya utmaningar. Ett första utkast till underlag för utlysning av detta program hade sänts ut tillsammans med kallelsen. En bred, välmeriterad utlysningssgrupp som utformar programmet bör tillsättas.

Styrelsen diskuterade förslaget och betonade förnyelseaspekten, där inslag som forskningsvistelse utomlands, arbete utanför den vanliga miljön t ex i industrin eller en riskfylld nysatsning bör vara centrala element. Programmet bör vidare ges ett nytt namn utan ordet "elit".

Styrelsen beslöt

att utlysa ett program för seniora forskare i enlighet med styrelsens diskussion och bifogade PM (bilaga 3) omfattande 20 anslag på vardera 1,5 miljoner kr för ett års verksamhet och med en avsikt

- att utlysa ytterligare medel för tre års forskningsverksamhet för berörda forskare i en andra etapp,
- att avsätta 30 milj kr ur budgeten 2003 för den första etappen av denna utlysning, samt
- att delegera till ordförande och verkställande direktör att utse en utlysningssgrupp i enlighet med förslag

§ 9 Brain Power – ett centrum för tidigdiagnostik och terapiforskning av neurodegenerativa sjukdomar

Stiftelsen har tillsammans med Invest in Sweden Agency (ISA), Wallenbergstiftelsen, VINNOVA, KK-stiftelsen och Vårdalstiftelsen initierat projektet Swedish Brain Power, vars syfte var att inventera styrkor och svagheter inom hela neuro-området i Sverige och att identifiera framtida möjligheter som skulle kunna realiseras genom strategiska insatser inom speciella delområden. Boston Consulting Group genomförde på intressenternas uppdrag en analys av svensk forskning inom området och hur denna forskning står sig internationellt. Baserat på denna utredning har ett förslag till utlysning av ett "Centrum för tidigdiagnostik och terapiforskning av neurodegenerativa sjukdomar" utarbetats och diskuterats bland initiativtagarna. Håkan Eriksson, KI, sekreterare i gruppen presenterade förslaget.

Styrelsen diskuterade förslaget och fann programmet angeläget men i behov av en tydligare ledningsstruktur, där de större finansiärerna i en programstyrelse ges möjlighet att följa och påverka programmet.

Styrelsen *beslöt*

- att bevilja 23 milj kr för delfinansiering av ett "Centrum för tidigdiagnostik och terapiforskning av neurodegenerativa sjukdomar" enligt utlysningförslag från initiativtagarna till Swedish Brain Power (VINNOVA, KK-stiftelsen, Vårdalstiftelsen, ISA, Wallenbergstiftelsen och SSF), samt
- att uppdra åt verkställande direktören att tillsammans med övriga finansiärer genomföra den aktuella utlysningen med beaktande av kravet på en tydlig ledning i enlighet med styrelsens diskussion.

§ 10 Stiftelseinsatser för toppforskare som erhållit internationella erbjudanden

Verkställande direktören har via företrädare för berörda högskolor fått muntlig information om att tre ledande svenska forskare är föremål för allvarliga rekryteringsförsök från utländska institutioner. Han gör bedömningen att en förlust av dessa skulle innebära en allvarlig försämring av den framskjutna position som Sverige idag åtnjuter när det gäller forskning och utveckling rörande metabola sjukdomar och hjärt-kärlsjukdomar.

Styrelsen diskuterade förslaget och betonade att problem helst bör uppmärksammas innan detta läge uppstått, att åtgärder bör genomföras selektivt och att nyttan av att behålla en forskare i Sverige måste vägas mot värdet av ökat internationellt utbyte.

Styrelsen *beslöt*

- att bemyndiga verkställande direktören att kontakta angivna forskare och inleda en diskussion enligt bifogad PM (bilaga 4) om förutsättningar för en stiftelseinsats föreligger samt baserat på en strategisk och vetenskaplig granskning återkomma till styrelsen med förslag till åtgärd.

§ 11 ProViking

Vid föregående sammanträde diskuterades produktframtagningsprogrammet ProViking, varvid bl a betonades att ProVikings styrelse borde få en bredare representation. Styrelsen uppdrog åt verkställande direktören att efter diskussion med programmets ordförande och verkställande direktör återkomma i ärendet.

Verkställande direktören föreslår vissa förändringar i programmets arbetsordning innebärande ett förtydligande av ansvarsfördelningen mellan programmets och stiftelsens styrelser samt att programstyrelsen kompletteras med en ledamot med produktionsteknisk kompetens.

Styrelsen beslöt

- att anta en förändrad arbetsordning för programmet ProViking (bilaga 5),
- att utse professor Christer Johansson, Ingenjörshögskolan i Jönköping, till ny ledamot i ProVikings styrelse, samt
- att formellt bekräfta utseendet av tidigare ledamöter i ProVikings styrelse, Inken Faber, Karl-Olov Fentorp, Billy Fredriksson, ordförande, Hasse Johansson, Hasse Odenö, Gustaf Olsson och Henning Wittmeyer.

§ 12 Utvärdering av materialforskningsprogrammen

Stiftelsen beviljade i maj 2000, 241 milj kr till elva femåriga program inom materialområdet. Programkommittén för material har, i enlighet med verkställande direktörens uppdrag, genomfört en halvtidsutvärdering av programmen i anslutning till en programkonferens i Lund i januari 2003. Utvärderingen hade bifogats kallelsen. Flertalet program fick en positiv utvärdering men för ett program bedömdes den vetenskapliga rapporten vara otillfredsställande. En kompletterande utvärdering genomfördes av detta program och programkommittén har yttrat sig över utvärderingarna. Thomas Torvaldson, ordförande i utvärderingsgruppen presenterade utvärderarnas rapport.

Styrelsen *beslöt*

- att med godkännande lägga utvärderingsrapporten till handlingarna.

§ 13 Samarbete med Japan

Styrelsen anslog den 29-30 mars 2000, § 12, 30 milj kr under en femårsperiod till ett svensk-japanskt samarbetsprogram inom livsvetenskap och IT/elektronik, särskilt i gränsytan mellan dessa områden. Programmets medel har utnyttjats i begränsad utsträckning. Verkställande direktören föreslår att inom ramen för avsatta medel öppnas möjligheter till vidgat samarbete med japanska forskningsorganisationer inkluderande bilateralt projektsamarbete, vissa kortare stipendier till svenska forskare för vistelse vid japanska universitet och forskningsinstitut samt fortsatt stöd till workshops.

Styrelsen *beslöt*

- att inom ramen för tidigare avsatta medel vidga arbetsformerna för samarbetet med Japan enligt promemoria (bilaga 6).

§ 14 Information och meddelanden

Stiftelsens kapital

Stiftelsens totala förmögenhet den 28 februari 2003	8 430 milj kr
Beviljade ej utbetalda anslag vid årsskiftet 01/02	2 509 milj kr
Nya åtaganden under 2003	116 milj kr
Utbetalt under 2003	96 milj kr

Nya ärenden

En förteckning över nya ärenden hade bifogats kallelsen.

Verksamhetsberättelse för 2002

Verksamhetsberättelsen för 2002 distribuerades till cirka 3 100 mottagare under februari (Activity Report 2002).

Svar till KTH (Anders Flodström)

Styrelsen uppdrog i februari åt verkställande direktören att avge ett kort svar på skrivelsen från KTH med vederläggande av felaktiga uppgifter. Av ordförande och VD avgivet svar hade bifogats kallelsen.

Löntagarfundsstiftelserna 10 år

Styrelsen avsatte i april 2002 medel för stiftelsens medverkan i ett för stiftelserna gemensamt forskningsprojekt som koordineras av SISTER. Projektet kommer att dokumenteras i en bok våren 2004 inför höstens forskningsproposition och den 7 maj 2004 kommer en konferens för beslutsfattare (riksdagsledamöter m fl) att genomföras.

Stiftelsen kan ev ha anledning överväga något eget publikt arrangemang i början av 2004.

Ramanslag inom LV - området.

Ansökningstiden för de två ramanslagsutlysningar som genomfördes inom LV-området gick ut i mars. Viss statistik över ansökningarna hade bifogats kallelsen..

Projektet Radiosphere

Stiftelsen beviljade i juni 2002 ett ramanslag inom informationsteknik till en forskargrupp vid Luleå tekniska universitet. Innan avtal undertecknats har gruppen splittrats och den huvudsökande håller på att byta universitet. Om berörda inte kan enas om formerna, avser stiftelsen att ge dem möjlighet att inbördes konkurrera om de beviljade medlen. De modifierade förslagen kommer i så fall att granskas av internationella experter.

Pressmeddelande och uttalande från Sveriges Universitets- och Högskoleförbund.

Pressmeddelande och uttalande hade bifogats kallelsen.

§ 15 Övriga frågor

Utanför den formella dagordningen förde styrelsen en policydiskussion kring aktuella övergripande frågor för stiftelsens framtidsplanering. I diskussionen behandlades bl a budgetplaneringen på medellång sikt, där styrelsen ansåg att stiftelsens planering också i fortsättningen skall utgå från den utgiftsram om 500 milj kr per år som tidigare fastlagts för kommande år. Styrelsen ställde sig också positiv till att bidra till 2004 års forskningsproposition genom att lämna ett strategiskt underlag till regeringen hösten 2003. Ett kompletterande material till denna bör inhämtas genom att stiftelsen ber pågående program att kortfattat redovisa, dels sina synpunkter på behov och inriktning av framtida stiftelseinsatser, dels en bedömning av aktuella problem inom svensk forskning och forskningsfinansiering. Styrelsen diskuterade också, med ordföranden i programkommittén för programmet VINST, Andras Gedeon som inledare, frågor om nyttiggörande och kommersialisering av resultat från stiftelsens forskningsstöd. Styrelsen beslöt att uppdra åt den tidigare tillsatta ad hoc - gruppen (protokoll 2002-06-17, § 16) att fortsätta den inledda diskussionen och utarbeta ett nytt fördjupat underlag för styrelsens ställningstagande till stiftelsens arbete med innovations- och kommersialiseringsspörsmål.

Björn Brandt
sekreterare

Helena Peilot
vald justerare

Laila Freivalds
ordförande